

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 316.6+168.522

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2024-2-6>**Агаманюк Зоя Миколаївна**

доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна,
orcid.org/0000-0001-7299-409X

Музиченко Ганна В'ячеславівна

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук і права
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна.
orcid.org/0000-0002-7890-9615

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Менеджмент в освіті – це комплекс принципів, методів, організаційних форм та технологічних прийомів управління освітнім процесом, спрямований для підвищення його ефективності. Науковці стверджують, інноваційний продукт у сфері освіти – це концепції, теорії, системи, моделі, методики, технології, методи, прийоми, форми та інше, як в освітній діяльності, так і в забезпеченні освітнього процесу. Проблема інновацій все частіше звучить в доповідях, виступах на наукових конференціях, в ідеях створення навчально-наукових-інноваційних комплексів. При цьому загальноприйнята термінологія в області інноваційної діяльності не достатньо сформована та аргументована, що веде до різночитання змісту цього поняття, плутанини в термінах, і в результаті до різнопланових практичних рекомендацій.

Метою та предметом нашого дослідження стало є вивчення інноваційного потенціалу освітнього менеджменту та управління інноваціями в закладах освіти в сучасних умовах невизначеності та інтеграції України в європейський інтелектуальний простір.

Результати. Інновація – це нововведення, пов'язане з науково-технічним процесом і, що полягає у відновленні основних фондів і технологій, в удосконаленні управління й економіки підприємства. Інновації є необхідною умовою розвитку виробництва, підвищення якості і кількості продукції, появи нових товарів та послуг. Таким чином, інноваційний менеджмент – це сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів, методів і форм управління інноваційною діяльністю конкретного об'єкта управління з метою одержання найоптимальнішим шляхом економічних результатів цієї діяльності. Специфіка інноваційного менеджменту полягає в особливостях управління інноваційним потенціалом, що наявний в тій чи іншій організації, у рамках функціональних аспектів управління (планування, організація, мотивація, контроль).

Висновки. Нова концепція інноваційного освітнього менеджменту повинна враховувати сучасні потреби і реалії українського суспільства, перспективи його розвитку у світі, що стрімко змінюється і глобалізується. Трансформується функціонал освіти, який все більше

спрямовується на інноваційність та здатність здобувачів освіти упродовж життя створювати інновації для різних сфер життя. Кожен учасник освітнього процесу має пам'ятати, що управління інноваційними процесами повинно мати системний характер і потребує створення у закладі освіти відповідних умов та дотримання поетапності впровадження інновацій, а також потребує його переведення в якісно новий стан, більш відкритий щодо попереднього. Перспективними напрямками подальшого дослідження означеної проблеми мають стати специфічні функції управління інноваційним процесом в освітньому закладі, що спроможні вирішити різноманітні питання, пов'язані з освітньою діяльністю у контексті входження України в європейський інтелектуальний простір.

Ключові слова: освіта, менеджмент, освітній менеджмент, інновації, інноваційний потенціал, інноваційні механізми, освітні інновації, управління інноваціями, трансформація суспільства, інтелектуальний простір, євроінтеграція.

Вступ. Менеджмент – це не виправлення існуючих ситуацій, а створення умов, необхідних для ефективної роботи. Не існує штучної експертної системи, яка може замінити менеджерів. Коли процеси прийняття та реалізації рішень недостатньо розвинені, у менеджменту виникає спокуса шукати готові теоретичні рецепти та інструменти, які можна буде використати в будь-якій ситуації. Однак дехто стверджує, що замість інструментального підходу менеджерів слід навчити мислити в конкретних ситуаціях.

Стратегічне інноваційне мислення набуває все більшої популярності, оскільки емпірично доведено, що воно є більш ефективним у ситуаціях швидких змін, особливо технологічних змін з дуже низьким рівнем передбачуваності. Менеджери повинні вміти передбачати та управляти змінами, а також бути здатними до постійного відновлення. Менеджери мають обирати правильні стратегії та чіткі напрямки розвитку, а також поєднувати різні можливості. Креативність, здатність інтегрувати різноманітні знання та навички і готовність до ризику мають бути притаманні всім менеджерам. Менеджери, які хочуть і можуть постійно вдосконалювати свої навички та методи управління, мають знаходити нові грані в теорії та практиці менеджменту, будуть більш затребуваними, ніж їхні менш амбітні колеги.

Специфіка інноваційного менеджменту полягає в особливостях управління інноваційним потенціалом, наявним у конкретній організації, в рамках функціональних аспектів менеджменту (планування, організація, мотивація і контроль).

Інновація, відповідно до найбільш відомого визначення, є процес розробки, освоєння, експлуатації і вичерпання виробничо-економічного і соціально-організаційного потенціалу, що лежить в основі новації. У вузькому значенні під інновацією розуміється фаза введення новації, а момент першого виробничого освоєння новації вважається моментом її введення. Під інновацією розуміється щось нове, і воно близьке до поняття винаходу між заявленням новації і перетворенням її в інновацію існує часовий проміжок [3, с. 105].

Гіпотезу про те, що інновації з'являються в економічній системі не рівномірно, а у вигляді кластерів, вперше висловили Й.Шумпетер і Г.Менш. Вони (інновації) впливають на динамізм економічного зростання, відкриваючи нові можливості для економічної експансії, з одного боку, але унеможлижуючи подальше розширення в традиційному напрямку, з іншого. Інновації порушують економічну рівновагу і вносять збурення та невизначеність в економічну динаміку. На думку Й. Шумпетера, інновації тягнуть за собою творче руйнування економічної системи, спричиняючи перехід від одного стану рівноваги до іншого.

Метою та предметом нашого дослідження стало є вивчення інноваційного потенціалу освітнього менеджменту в сучасних умовах невизначеності та інтеграції України в європейський інтелектуальний простір.

Джерела. Теоретико-методологічну основу осмислення проблеми і шляхів її вирішення складають філософські ідеї про виховання і його соціальні функції Платона, К. А. Гельвеція, Ж.-Ж. Руссо, І. Канта, І. Ф. Гербарта, антропологічні концепції етноцентризму і культурного релятивізму М. М. Саммера, диспозиційних установок особистості В. А. Ядова, парадигми діалогу культур М. М. Бахтіна, В. Макбрая, вчення про фактори соціального конструювання реальності П. Бергмана і Т. Лукмана, про роль етнопедагогіки в виховному процесі (Г. Н. Волков,

В. Д. Ботнару, Н. В. Сілістрару), принцип полікультурності в спілкуванні і освітньому просторі (В. П. Борисенко, О. В. Гукаленко, А. Я. Данилюк) [2].

Проблемі розвитку інноваційних процесів в освіті нині присвячено досить велику кількість досліджень: В. Андрущенко, В. Біблер, А. Бойко, Є. Борінштейн, С. Гессен, В. Давидов, М. Євтух, Є. Ільєнков, В. Кремень, М. Михальченко та ін.

Основний матеріал та результат. Innovation (англ.) – утворено з двох слів – латинського «новація» (новизна, нововведення) і англійського префікса «ін», що означає «в», «введення». Тому, у перекладі з англійського «інновація» означає: введення нового, відновлення. Вперше це поняття було введено австрійським вченим Й. Шумпетером у 1930-х роках. Шумпетер чітко відокремлював винахід (відкриття нового технічного знання) від інновації (практичного застосування нового знання у виробництві). Він трактував інновації як зміни, спрямовані на впровадження і використання нових видів споживчих товарів, нових виробничих і транспортних засобів, ринків і форм організації в промисловості [11, с. 378].

Результатом інноваційних процесів є нововведення, а їхнє впровадження в господарську практику визначається як нововведення, тобто з моменту прийняття до поширення новація здобуває нову якість і стає інновацією.

Таким чином, інновація – це нововведення, пов'язане з науково-технічними процесами, що передбачає оновлення основних фондів і технологій, а також удосконалення управління та економіки підприємства. Інновації є необхідною умовою розвитку виробництва, поліпшення якості та кількості продукції, що випускається, появи нових товарів і послуг.

У ринкових умовах інновації охоплюють всю економіку, включаючи продуктивні сили (засоби виробництва, навчання працівників) і виробничі відносини (форми і методи управління, поділу, спеціалізації і комерції праці). Діяльність підприємства, пов'язана з науково-технічними розробками, інженерною підготовкою виробництва до переходу на новий продукт чи технологією, а також інвестуванням нововведень – визначається як інноваційна діяльність.

Інноваційна діяльність також включає в себе довгострокові ініціативи зі створення та реалізації інноваційних проектів із залученням проектних інститутів та дослідницьких центрів регіонального, галузевого та національного масштабу. Ці проекти визначають вибір найбільш прийняттого варіанту стратегії розвитку з точки зору економічних інтересів організації [2, с. 57].

З усіх вищезазначених типів інновацій ми зосередилися на освітніх інноваціях.

Інноваційні процеси входять в протиріччя з існуючою традиційною підготовкою, однак між ними є діалектичний взаємозв'язок. Можна стверджувати, що в останнє десятиліття в педагогічній освіті співіснують дві тенденції розвитку освіти – традиційна та інноваційна. «Вища освіта в Україні має більш ніж піввікову історію, вона була побудована за принципом вузької спеціалізації, як і вся вища освіта» [7, с. 362].

У традиційних діяльнісних системах професійної освіти основна увага приділяється навчальному процесу, відносини між учасниками є суб'єкт-об'єктними, суб'єкт – викладач – перебуває в обмеженому середовищі, його діяльність регламентується навчальним планом і програмою, а рамки взаємовідносин жорстко задані. Об'єкт – учень – має бути наповнений певним обсягом знань і його роль полягає в пасивному засвоєнні інформації [7, с. 362].

Тривалий час потреба в освітній практиці колективного навчання, згідно з українським законодавством, також була пов'язана з потребою у фахівцях-предметниках. У традиційній системі підготовка вчителів-предметників є кінцевою метою в ієрархії цілей педагогічної освіти. У традиційних системах педагогічної освіти питання розвитку часто асоціюються з «удосконаленням», «якісним поліпшенням» і «радикальним оновленням». Однак, як можна побачити, ці визначення і практичні зусилля, що стоять за ними, по суті, не впливають на організаційну модель управління освітою або на зміст і структуру освітнього процесу.

Як одна з найважливіших складових суспільства, освіта, з одного боку, залежить від процесів, що відбуваються в суспільстві, і має швидко реагувати на тенденції науково-технічного прогресу та розвитку економічної сфери країни.

Виклик сьогодення – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення їх високого професійного рівня та мобільності, створення умов для всебічного розвитку талантів і творчого потенціалу молодих працівників, стимулювання розвитку та оновлення всіх сфер соціального і духовного життя суспільства – вимагає якісно нового рівня освіти, що відповідає міжнародним стандартам [6, с. 108–115].

За змістом традиційна освіта будувалася як взаємозв'язок двох автономних видів діяльності – викладацької діяльності вчителя і навчально-пізнавальної діяльності учня, причому учень виступав виконавцем плану вчителя і був підконтрольним йому суб'єктом.

Метою навчання є набуття предметних знань. У стилі викладання домінує функція інформування та контролю. Стиль діяльності – авторитарний, директивно-репресивний, пригнічується спонтанність учнів, ігнорується їхній особистий досвід, переважає репродуктивний характер організації навчально-пізнавальної діяльності, яка здійснюється за зразками, що сприяє засвоєнню перформативних аспектів діяльності перед смисло- і цілепокладанням. Провідною і єдиною формою навчальної взаємодії є наслідування, причому домінують імітація, наслідування за зразками, одноманітність соціальних і міжособистісних взаємодій, зовнішній контроль і оцінка результатів, що звужує сферу пізнавальної мотивації, а широка пізнавальна мотивація відсутня.

Тому, на думку багатьох науковців і практиків, інноваційна освіта в сучасному світі є умовою теоретичного переосмислення освітньої практики з метою виходу з кризи через розробку сучасних освітніх методологій і теорій.

На наш погляд, інновація – це позитивний початок науки. Цей термін означає не одноразове «осяяння», а результат зусиль науковців і характеристику безперервного процесу наукової творчості. Інноваційність вказує на новаторство як систему і як спосіб мислення. Наукова інновація – це здатність вчених здобувати знання, які раніше були недоступні в рамках домінуючої парадигми, і використовувати їх для отримання нових знань. Далі ми зосередимося на наукових інноваціях у контексті наших професійних інтересів.

Загалом, наукова діяльність, спрямована на отримання, накопичення і збагачення наукового знання шляхом здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, конструкторських, проектних, технологічних і дослідно-конструкторських розробок, які виступають в об'єктивних формах: наукового звіту, публікації, технічної та нормативної документації, досвідченого зразка. Наукове знання є «максимально досяжне на певному етапі суспільного розвитку наближення до адекватного відображення дійсності в найбільш істотних, закономірних, незалежних від людського сприйняття аспектах з високим рівнем логічної організації та обґрунтованості. Його відтворення і передача проводиться в універсальних знакових формах за допомогою спеціальної термінології математики і «штучних мов» [8, с. 43–45].

Організаційна підтримка науково-освітнього сектору означає створення максимально сприятливих організаційно-управлінських умов для його розвитку; усунення бюрократичних, міжвідомчих та інших бар'єрів; стимулювання ефективної наукової кооперації; спеціалізацію та перепрофілювання науково-дослідних і дослідно-конструкторських організацій у певних галузях науки; зміну форм власності; надання певного статусу; прийняття нормативно-правових актів, що визначають організаційні форми.

У першому наближенні для організаційного механізму нововведень можна запропонувати три інформаційних бази:

- науково-технічний потенціал наукових і освітніх напрямків;
- потенціал науково-технічних розробок;
- система критеріїв, обмежень і нормативів [8, с. 43–45].

Наукова інновація як продукт духовного виробництва суспільства завжди передбачає наявність активного начала, пізнаючого суб'єкта. Безперечно, доступ до нової інформації про світ має особистісний та індивідуальний характер. Так само беззаперечним є те, що процес набуття нового знання взагалі, і нового наукового знання зокрема, відбувається відповідно до особливостей та психофізичних характеристик людини, наприклад, об'єму пам'яті, структури та

роздільної здатності органів чуття. У процесі генерування знань розпізнаваний зміст певним чином проектується на специфічний когнітивний апарат людини [2, с. 69].

Безперечно, що наука в тісному зв'язку з освітою і через систему освіти може реалізовувати інновації, а також їх продукувати. Адже базовий рівень науки зароджується в школах, університетах, під час олімпіад, конкурсів, змагань. Отже, освіта – це дзеркало соціально-економічного та культурно-історичного стану країни. Система цінностей та норм освітньо-педагогічного процесу має культурно-історичний характер. Тому методологічно безплідними та хибними є позитивістські пошуки надісторичних, раз і назавжди даних стандартів, норм та ідеалів освітнянського процесу. Освіта не лише забезпечує науку, культуру та інші сфери громадського життя освіченими професіоналами – вона ще й перетворюється на фокус розуміння, пояснення механізмів інтелектуалізації суспільства; і чим далі, тим дана тенденція посилюється, нарощує свій потенціал. Подібна ситуація актуалізує дослідження соціально-культурного контексту пошуку нових форм освітньо-педагогічної діяльності [5, с. 24].

Водночас трансформація освіти є прямим наслідком тих змін, які відбуваються в культурі. Тому «криза в освітнянському процесі, і не лише на теренах України, є відображенням загальної духовної кризи на зламі тисячоліть. З іншого боку, трансформаційні явища в освіті відбуваються і під впливом внутрішніх чинників, тобто зумовлені інноваційними процесами у самій освітньо-педагогічній діяльності» [5, с. 24].

Освіта разом із наукою стають головними домінантами в суспільстві. Освіта в XXI столітті безперервна, тобто людина має можливість навчатися протягом усього життя, багаторівнева та платна. «Безперервність освіти зумовлена інформатизацією суспільства, потребою в постійному оновленні знань, технологій та підвищенні кваліфікації. Саме багаторівнева освіта відповідає ідеї її безперервності. З одного боку, вона забезпечує різноманітні освітні потреби особи задля її розвитку та самореалізації, а з другого – її професійну підготовку, яка має стати підставою зміни соціального статусу. Оскільки знання в інформаційному суспільстві є найважливішим ресурсом, воно є тією цінністю, за володіння якою треба платити» [2, с. 17].

Особливу сферу духовної культури становить наука. Наука – сфера культури, яка зв'язана із спеціалізованою діяльністю по створенню системи знань про природу, суспільство і людину. Наука є одним із найважливіших детермінантів духовної культури. Її особливе місце у духовній культурі визначається значенням пізнання у способі буття людини у світі, у практиці, у матеріально-предметному перетворенні світу.

П. Сорокін [1, р. 217–237] вказує на те, що класична європейська освіта втратила духовні цінності, вона спрямована забезпечити розвиток тільки професійних та інтелектуальних здібностей лишаючи поза увагою моральні якості індивідів. Змінилася не тільки освіта, змінився для маси молодих людей і сенс її здобуття. Все виразніше проявляється прагматичний характер: отримати високооплачувану професію, зробити кар'єру, досягти успіху тощо. Трансформація цінностей також відображається у зміні ставлення молоді до освіти. Зросла цінність висококваліфікованої праці, особливо в комерційних структурах. Важливою цінністю праці стала висока винагорода. Якщо раніше люди обирали професію за покликком серця, то сьогодні вони більше цікавляться матеріальними аспектами життя і обирають професії, які принесуть їм гроші і матеріальну забезпеченість у майбутньому. Іншими словами, освіта сьогодні тісно пов'язана з матеріальним благополуччям і є одним із засобів його досягнення. Таким чином, перед нами постає питання: чи залишається освіта діалогом у пошуках істини, чи вона є лише формою адаптації до мінливого соціального середовища?

Аналізуючи внутрішню перебудову самого інституту освіти, інновації в науці та освіті, можна зробити висновок, що якісна зміна освітньої системи включає такі механізми:

– поступове переорієнтування цілей освіти: освіта як цінність стала ототожнюватись тепер із отриманням фахових знань. Аж до XIX сторіччя «освічена людина» – це, насамперед, людина, що опанувала якусь спеціальність, володіє фаховими знаннями на відміну від добродісного християнина у середньовіччя, знайомого лише зі Священними текстами. Освіта повинна бути зорієнтована на вміння виробляти інновації;

– усі реконструкції, пов'язані з передачею інновацій: створення спеціальних наукових закладів по підтримці дослідників, вимоги від них поглиблених знань у певній області, а не тільки виконання соціально-моральних норм (як раніше), формування механізмів контролю за науково-педагогічною діяльністю;

– побудова регулярних зв'язків системи освіти з іншими соціальними інститутами, у першу чергу – із державою і наукою та виробничими галузями.

Ефективний інноваційний освітній менеджмент, спрямований на підвищення якості освіти, є надійним механізмом задоволення потреб споживачів освітніх послуг та забезпечення конкурентоспроможності освітніх закладів [4].

Основними завданнями управління освітніми інноваціями є постійне переведення закладів освіти у якісно новий стан, постійна соціальна, матеріальна і психологічна підтримка вчителів і викладачів, розробка правових, організаційних і психологічних умов, що гарантують експериментальну діяльність закладів освіти, залучення різних інвесторів, участь у міжнародних освітніх проєктах, підключення до Інтернету, розширення і поглиблення функціональної відповідальності учасників освітнього процесу.

Суб'єктами менеджменту освітніх інновацій, як і в загальній теорії управління соціально-педагогічними системами, до яких належать заклади освіти, і в менеджменті, є керівники закладів освіти, котрі беруть участь у розробці, експерименті чи апробації, впровадженні або застосуванні освітніх інновацій; об'єктами – діяльність наукових, науково-педагогічних, педагогічних і методичних працівників із застосування освітніх інновацій, тобто інноваційна освітня діяльність.

Управління освітніми інноваціями здійснюється відповідно до певних принципів, які виступають як норми та орієнтири діяльності і гарантують її успішність та результативність. Основними принципами освітніх інновацій є гуманізм, демократизм, оптимальність, національна спрямованість, універсальність освіти та національна єдність, співтворчість, життєтворчість, диференціація та індивідуалізація, оптимізація та відкритість, інноваційність.

Цей принцип означає, що управлінці мають орієнтуватися на необхідність постійного оновлення освітніх процесів у результаті застосування освітніх інновацій, що забезпечується організаційними, адміністративними, фінансово-економічними, психолого-педагогічними змінами.

До організаційно-управлінських змін в управлінні закладами освіти, що виникають унаслідок інноваційної діяльності, належать:

– модульна структура управління закладом освіти (за видами діяльності: виховна, навчальна, управлінська; за формами управління: формальна (державна), неформальна (громадська); за суб'єктами й об'єктами управління: керівник закладу освіти, керівник інноваційного проєкту в закладі освіти, учасники інноваційної діяльності);

– організаційно-структурні, економічні, психологічні, діагностичні, інформаційні форми і методи управління, які створюють умови для оперативного, ефективного, оригінального і нестандартного прийняття керівником управлінського рішення;

– проєктно-інноваційна модель управління, в якій керівник закладу освіти постійно підтримує діяльність авторів і учасників інноваційних проєктів, що здійснюються на різних етапах інноваційного процесу в закладі освіти, і забезпечує вирішення найважливіших проблем освіти на певному етапі її розвитку; управління за цілями;

– максимальне можливе залучення органів громадськості до управління, розвиток самоуправління молоді;

– економічне стимулювання педагогів-новаторів;

– підтримка конкуренції та підприємництва;

– різноманітність і рівноправність усіх форм організації інноваційної діяльності;

– максимальне використання надбань світової науки та техніки в галузі освіти.

До фінансово-економічних змін належать економічні засади взаємодії об'єктів інноваційної діяльності, функціонування в межах наявних ресурсів.

Освіченість є інтелектуальним ресурсом самореалізації особистості, невід'ємною складовою її культурного капіталу, а також головною умовою існування людства на етапі його переходу до інформаційного суспільства, яке ще називають «суспільством знання». О. Тоффлер, зокрема, акцентує увагу на тому, що знання є центральним елементом інформаційного суспільства. Також він наголошує, що в майбутньому значущість освіти зростатиме. З часом знання стануть фундаментом розвитку суспільства, а не додатковими чинником в розвитку суспільства, як це було раніше [10]. Наразі аналітики для оцінки рівня розвинутої будь-якої країни за методикою ООН, беруть два основні показники: рівень тривалості життя та рівень освіченості тієї чи іншої країни.

Висновки. Таким чином, сутність менеджменту освітніх інновацій полягає у забезпеченні умов для внесення системних змін у діяльність закладу освіти, спрямованих на його розвиток і покращення роботи. Практичному впровадженню інновацій в освіті має передувати їх теоретико-методологічна розробка і осмислення. Нова концепція інноваційного освітнього менеджменту повинна враховувати сучасні потреби і реалії українського суспільства, перспективи його розвитку у світі, що стрімко змінюється і глобалізується. Кожен учасник освітнього процесу має пам'ятати, що управління інноваційними процесами повинно мати системний характер і потребує створення у закладі освіти відповідних умов та дотримання поетапності впровадження інновацій, а також потребує його переведення в якісно новий стан, більш відкритий щодо попереднього. Перспективними напрямками подальшого дослідження означеної проблеми мають стати специфічні функції управління інноваційним процесом в закладі освіти, що спроможні вирішити різноманітні питання, пов'язані з освітньою діяльністю у контексті входження України в європейський інтелектуальний простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Lawrence T. Nichols. Science, politics and moral activism: Sorokin's integralism reconsidered. Return of Pitirim Sorokin. International Kondratieff foundation. M., 2001. P. 217–237.
2. Атаманюк З. М. Свобода як фактор соціокультурних трансформацій сучасного українського суспільства : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 316 с.
3. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 132 с.
4. Ісайкіна О. Д. Інноваційний менеджмент як напрям вдосконалення процесу управління якістю освіти. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Isaikina.pdf.
5. Кремень В. Г. Вища освіта в Україні і Болонський процес. Київ : Освіта, 2004. 384 с.
6. Литвин Л. Горбатюк Р. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження [Електронний ресурс] Соціально-економічні проблеми і держава. 2013. Вип. 1 (8). С. 108-115. Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13lmtov.pdf>
7. Микитюк П. П., Інноваційна діяльність: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.]/ Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
8. Надольний І. Ф. Реалізація державної культурної політики як фактор розвитку державності особи. Культурна політика в Україні в контексті світових трансформаційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : ДАККіМ, 2001. С. 43–45.
9. Рижак Л. В. Система освіти в Україні та її перспективи: філософський аналіз. Вісник Львівського університету. Серія : філософські науки. 2004. Вип. 6. С. 16–26
10. Тоффлер Елвін . Третя хвиля. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 480 с
11. Schumpeter, J. Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung. In: Backhaus, J. (eds) Joseph Alois Schumpeter. The European Heritage in Economics and the Social Sciences, vol 1. Springer, Boston, MA. 2003. https://doi.org/10.1007/0-306-48082-4_2

REFERENCES

1. Lawrence T. Nichols. (2001) Science, politics and moral activism: Sorokin's integralism reconsidered. Return of Pitirim Sorokin. International Kondratieff foundation. M., P. 217–237. (in Russian).

2. Atamaniuk Z. M. (2020) Svoboda yak faktor sotsiokulturnykh transformatsii suchasnoho ukrainskoho suspilstva : monohrafiia [Svoboda as a factor of socio-cultural transformations of modern Ukrainian society: monograph]. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 316 s. (in Ukrainian).
3. Innovatsiinyi menedzhment : konspekt leksi [Innovative management: lecture notes]. (2022) Lutsk : Volynskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky, 132 s. (in Ukrainian).
4. Isaikina O. D. Innovatsiinyi menedzhment yak napriam vdoskonalennia protsesu upravlinnia yakistiu osvity [Innovative management as a direction of improvement of the process of management quality management]. Rezhym dostupu : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_1/Isaikina.pdf. (in Ukrainian).
5. Kremen V. H. (2004) Vyshcha osvita v Ukraini i Bolonskyi protses [Higher education in Ukraine and the Bologna Process]. Kyiv : Osvita, 384 s. (in Ukrainian).
6. Lytvyn L. Horbatiuk R. (2013) Menedzhment osvity: sutnist ta osoblyvosti vprovadzhennia [Management of educational innovations: the essence and features of the introduction] Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava. 2013. Vyp. 1 (8). S. 108-115. Rezhym dostupu do zhurn. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13lmtov.pdf> (in Ukrainian).
7. Mykytiuk P. P. (2009) Innovatsiina diialnist [Innovative activity: textbook. post]: Navch. pos. [dlia stud. vyshch. navch. zakl.] / Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 392 s (in Ukrainian).
8. Nadolnyi I. F. (2001) Realizatsiia derzhavnoi kulturnoi polityky yak faktor rozvytku derzhavnosti osoby. Kulturna polityka v Ukraini v konteksti svitovykh transformatsiinykh protsesiv: [Implementation of state cultural policy as a factor in the development of statehood of a person]. materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii. Kyiv : DAKKiM, S. 43–45. (in Ukrainian).
9. Ryzhak L. V. (2004) Systema osvity v Ukraini ta yii perspektyvy: filosofskyi analiz [The system of education in Ukraine and its prospects: philosophical analysis]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya : filosofski nauky. Vyp. 6. S. 16–26/ (in Ukrainian).
10. Toffler Elvin (2000). Tretia khvyliia [The third wave]. Kyiv : Vydavnychiy dim «Vsesvit», 480 s. (in Ukrainian).
11. Schumpeter, J. (2003). Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung [Theories of economic development]. In: Backhaus, J. (eds) Joseph Alois Schumpeter. The European Heritage in Economics and the Social Sciences, vol 1. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/0-306-48082-4_2

Atamaniuk Zoia Mykolaivna

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of philosophy,
sociology and management of socio-cultural activity
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0001-7299-409X

Muzychenko Ganna Vyacheslavna

Doctor of Political Science, Professor,
Professor at the Department of Political Science and Law
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»
26, Staroportofrankivska str., Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7890-9615

INNOVATION POTENTIAL OF MODERN EDUCATIONAL MANAGEMENT AND MANAGEMENT OF INNOVATIONS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

Management in education is a complex of principles, methods, organizational forms and technological methods of managing the educational process aimed at increasing its effectiveness. Scientists claim that an innovative product in the field of education is concepts, theories, systems,

models, methods, technologies, methods, forms, etc., both in educational activities and in ensuring the educational process. The problem of innovation is increasingly heard in reports, speeches at scientific conferences, in the ideas of creating educational-scientific-innovation complexes. At the same time, the generally accepted terminology in the field of innovative activity is not sufficiently formed and argued, which leads to different interpretations of the meaning of this concept, confusion in terms, and as a result to various practical recommendations.

The goal of this research is to study the innovative potential of educational management and innovation management in educational institutions in the modern conditions of uncertainty and integration of Ukraine into the European intellectual space.

The results. Innovation is a newness related to the scientific and technical process and consists in the restoration of fixed assets and technologies, in the improvement of management and economy of the enterprise. Innovation is a necessary condition for the development of production, increase in the quality and quantity of products, the appearance of new goods and services. Thus, innovative management is a set of economic, motivational, organizational and legal means, methods and forms of an innovative activity management of a specific object with the aim of obtaining the most optimal way of this activity economic results. The specificity of innovation management lies in the features of the innovative potential management available in one or another organization within the framework of functional aspects of management (planning, organization, motivation, control).

Conclusions. The new concept of innovative educational management should take into account the modern needs and realities of Ukrainian society, the prospects for its development in a rapidly changing and globalizing World. The functionality of education is being transformed, which is more and more focused on innovativeness and the ability of students to create innovations for various spheres of life throughout their lives. Each participant in the educational process must remember that the management of innovation processes must be systemic in nature and requires the creation of appropriate conditions in the educational institution and compliance with the phased implementation of innovations, as well as its transfer to a qualitatively new state, more open compared to the previous one. The specific functions of managing the innovation process in an educational institution, capable of solving various issues related to educational activities in the context of Ukraine's entry into the European intellectual space, should become promising directions for further research of the specified problem.

Key words: education, management, educational management, innovations, innovation potential, innovation mechanisms, educational innovations, innovation management, society transformation, intellectual space, European integration.